



**FBU er basen for tospråklige lærere, men tospråklig fagopplæring/  
morsmålsopplæring foregår på forskjellige skoler i Sandnes kommune.**



# Begrepsavklaring



**Minoritetsspråklig:** Oftest brukt om barn som har foreldre med annet morsmål enn norsk og/eller samisk

**Morsmål:** Det første språket barnet lærer, vanligvis det språket barnets mor har som sitt 1. språk. Barn kan også ha to morsmål, hvis de vokser opp med to språk i familien (simultan tospråklig). Morsmålet er ikke nødvendigvis det samme som det språket barnet behersker best. Mange barn behersker, etter hvert, sitt andrespråk (for eksempel norsk) bedre enn sitt morsmål, dette avhenger av språkstimulering og eksponering på de ulike språk.

**Andrespråk:** Barnets språk nr. 2, som barnet tilegner seg gjennom daglig kontakt med språket. For barn med annet morsmål enn norsk, bosatt i Norge, vil 2. språket være norsk.

## HOVEDBEGREPET ER SÆRSKILT SPRÅKOPPLÆRING:

### §2.8: Særskilt språkopplæring (Opplæringsloven §2.8 og 3.12, Friskoleloven §3.5)

| Særskilt norskopplæring (SNO)                            |                                           | Tospråklig fagopplæring (TFO) | Morsmålsopplæring (MMO) |
|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-------------------------------|-------------------------|
| Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter | Ordinær læreplan i norsk med tilpasninger |                               |                         |

**Tospråklig fagopplæring** er å gi elever fra språklige minoriteter opplæring i de ulike fagene i skolen både på morsmål og på norsk. Derfor inneholder den elementer fra læreplaner i alle skolefag. Hovedsakelig blir det gitt støtte i samfunnsfag, naturfag, KRLE og norsk. Ut fra et slikt perspektiv blir det også den tospråklige lærerens funksjon og arbeidsoppgaver sammensatte. Den tospråklige fagopplæringen har til hensikt å sikre elevenes forståelse av kunnskapsinnholdet i fag. Mer info om tospråklig fagopplæring finner en på [NAFO](#) sine nettsider.

**Morsmålsopplæring** har egen plan for språklige minoriteter og undervisningen foregår etter skoletid.



**Morsmåslærer/tospråklig lærer:** lærer med annen språklig bakgrunn enn norsk med godkjent pedagogisk utdanning fra hjemlandet eller i Norge og som underviser i morsmål og tospråklig fagopplæring.

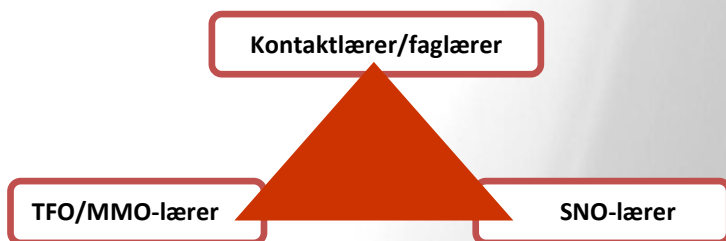
*(jfr. Kvalitetsplan for opplæring av flerspråklige barn, unge og voksne i Sandnes kommune)*

## Samarbeid



Elever som har vedtak etter § 2-8 må ofte forholde seg til mange lærere. Det er derfor viktig med godt samarbeid mellom alle lærerne slik at elevene opplever opplæringstilbudet som gjennomtenkt, sammenhengende og helhetlig. Dette samarbeidet må være forankret i skolens ledelse.

«Som lærer i en flerspråklig klasse, må man tenke på hvordan man organiserer undervisningen og tar hensyn til hver elevs behov». [NAFO](#)



### Filmer om samarbeid fra NAFO sidene:

[Trekantsamarbeid og ordbank](#)

[Base for tospråklige assistenter og lærere](#)

[Norsk som andrespråk i naturfag](#)

[Parallell lese- og skriveopplæring](#)

### Materiell til bruk i samarbeid hjem- skole oversatt på flere språk:

På FBU sin hjemmeside ([www.minskole.no/fbu](http://www.minskole.no/fbu)) finnes informasjon om grunnskolen i Sandnes kommune på flere språk og i tillegg finnes det også forberedelsesark til utviklingssamtale som er oversatt til 20 forskjellige språk.

# FBU rolle og ansvar



- Personalansvar for tospråklige lærere/ morsmålslærere i skoleavdelingen.
- Tilrettelegge og gjennomføre morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.
- Kompetanseheving av TFO-lærere:
  - \* Fast fellestid tirsdag 14.00-16.00 (gruppemøter og fellesmøter)
  - \* 6 planleggingsdager
  - \* TFO-lærere deltar på kurs som er relevant for stillingen.
- Beregne og tildele ressurser til særskilt språkopplæring (TFO/ MMO/ SNO) til kommunale og private skoler.
- Varsle skolene ved fravær for TFO-lærere.
- Veilede skoler, personalgrupper og lærere i arbeid med minoritetsspråklige elever etter bestilling fra skolene.



# Skolens rolle og ansvar



- Presentere TFO-lærer til klassen første dag.
- Legge til rette for samarbeid mellom kontaktlærer/SNO-lærer/flerspråklig koordinator og tospråklig lærer.
- Sørge for at det blir opprettet kontakt ved opplæringsstart og satt av tid til samarbeid. FBU sender kontaktopplysninger og bilder av lærere ved skoles-tart. TFO-lærernes mailadresser finnes i Outlook og i Sandnesskolen Gmail.
- Sørge for at TFO/MMO-lærere får:
  - \* informasjon om virksomhetsplaner/årshjul og halvårsplaner.
  - \* **tilgang til ukeplaner senest fredag kl. 10.00, slik at TFO-lærer kan forberede seg til undervisning.**
  - \* låne fagbøker som skal brukes i undervisningen og får vite hvor på skolen konkretiseringsmateriell er å finne.
  - \* en hensiktsmessig og mest mulig fast undervisningsplass og (eventuelt nøkkel til undervisningsrom).
  - \* informasjon om mino.språklige elever som har vedtak knyttet til § 5-1 eller andre behov for spesiell tilrettelegging og eventuelt avtale veiledning. (TFO-lærere skriver under taushetserklæring ved ansettelse på FBU).
  - \* informasjon om låsing, alarmer, førstehjelpsutstyr og beredskapsplaner (brann).
  - \* beskjed dersom eleven skal ha langvarig fravær/ permisjon. Da kan FBU omdisponere TFO-ressurser til en annen skole/en annen elev.
  - \* informasjon dersom det blir endringer i timeplanen (f.eks. turer, fravær, spesielle prosjekter, eksamenstider osv.)
- Informere kontaktlærer, faglærer og elev når den tospråklige læreren er borte pga. sykdom eller annet (FBU sender mail om dette).
- Det er ønskelig at TFO-lærer blir satt inn i de kursene (Classroom) som elev i de fagene eleven får tospråklig fagopplæring.



# FBU-lærers rolle og ansvar



- Bidra til elevenes faglige og sosiale utvikling gjennom tospråklig opplæring, ved å gi støttende opplæring i egen gruppe/individuell opplæring og/eller tolærer inne i klassen. Gi parallell lese – skrive opplæring på morsmålet dersom eleven ikke har nok norskerferdigheter til å lære å lese og skrive på norsk.
- Etablere og opprettholde et godt samarbeid med kontaktlærer, SNO-lærer og eventuelt andre fagpersoner knyttet til eleven og foresatte.
- Bidra til å klargjøre opplæringsmål og vurdering på et språk eleven forstår.
- Motivere og støtte elevene i å ta vare på og utvikle eget morsmål og parallelt utvikle et norsk begrepsapparat gjennom et kontrastivt perspektiv. Det blir ikke gitt ren morsmålsundervisning i alle språk, og morsmålet skal hovedsakelig brukes som hjelpespråk.
- Gjøre seg kjent med elevens/klassens arbeidsprogram, halvårsplan og lekseplan. Forberede TFO-timer ut i fra lærestoff og læringsmål som angis i skolens ukeplan.
- Vurdere elevens kunnskaper og ferdigheter på morsmålet. Kartlegge og utarbeide skriftlig kartleggingsrapport om elevens morsmål av alle nye elever og/eller ved behov og når skolen ber om det.
- Vurdere og kartlegge alle nye og 1. trinnselever på morsmålet.
- Synliggjøre timeplan og samarbeidstid i Outlook kalender.





- Bidra til hjem- skole samarbeid. Delta i utviklingssamtaler og foreldremøter hvor kontaktlærer mener det er viktig at tospråklig lærer er med. Tospråklig lærer deltar da som medlærer/kommunikasjonsstøtte (ikke som tolk) dersom det er praktisk mulig i forhold til reising og arbeidstid. Det må avtales i god tid på forhånd.
- Formidle aktuell informasjon/beskjeder mellom skolen og hjemmet.
- Motivere eleven til skolearbeid, stimulere til økt innsats og til deltagelse i ulike sosiale aktiviteter på skolen og i fritida.
- Bidra til å skape respekt og forståelse for andre kulturer og språk. Medvirke til at eleven føler tilhørighet til skolen og utvikler en positiv identitetsfølelse. Være en god rollemodell for elevene.
- Føre oversikt over fravær ved bortfall av TFO/MMO-undervisning. Informerer foreldre om fravær av morsmålsundervisning.
- Undervise en annen elev på samme skole/annen skole eller ha andre skolere-laterte oppgaver på FBU når TFO-undervisning ikke er mulig (f.eks. turer, fravær, spesielle prosjekter, eksamenstider osv.)
- Være aktiv og hjelpe eleven med sosialisering i friminuttene når det er mulig men ikke som vakt.
- Arbeidsbeskrivelse tospråklig faglærer/ morsmålslærer finner du på [FBU sin hjemmeside](#).

## SENTER FOR FLERSPRÅKLIGE BARN OG UNGE, FBU



### Leder: Gro Slåttelid

Tlf. 51336327, epost: Gro.Slattelid@sandnes.kommune.no



### Avdelingsleder bhg: Xuan Nguyen

Tlf. 51337710, epost: xuan.nguyen@sandnes.kommune.no



### Avdelingsleder skole: Nijole Hilmarsson

Tlf. 51337702, epost: nijole.b.hilmarsson@sandnes.kommune.no



### Fagutvikler bhg: Linn Tone Helletun

Tlf. 51336221, epost: linn.tone.helletun@sandnes.kommune.no



### Fagutvikler bhg: Åse Alstad

Tlf. 51337706, epost: ase.alstad@sandnes.kommune.no



### Fagutvikler skole: Kristi Finnbakk

Tlf. 51337708, epost: kristi.finnbakk@sandnes.kommune.no



### Fagutvikler skole: Bjørg L. Rosslund

Tlf. 51337506, epost: Bjorg.Leirvik.Rosslund@sandnes.kommune.no

Adresse: Holbergsgt. 15, 4306 Sandnes

Telefon: 51 33 77 00

Epost: [fbu@sandnes.kommune.no](mailto:fbu@sandnes.kommune.no)

<http://www.minskole.no/fbu>



SANDNES KOMMUNE